

Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten

Observatoire/Observatorium
publicprocurement.brussels CESRBC/ESRBHG

Jaarverslag 2019

Inhoudsopgave

1.	Voorstelling van de opdrachten van het Observatorium	3
2.	Opdrachten en activiteiten van het Observatorium.....	5
2.1.	Antwoorden op individuele vragen om adviezen en aanbevelingen van aanbestedende overheden	5
2.2.	Ontwikkeling van expertise en specifieke kennis over de activiteitensectoren.....	6
2.2.1.	Werkwijze	6
2.2.2.	Informaticasector.....	7
2.2.3.	Sector van het personenvervoer	8
2.2.4.	Tuinbouwsector - onderhoud van parken, tuinen en groene ruimten.....	8
2.2.5.	Sector van het bouwwezen	8
2.3.	Uitvoering van de opdrachten van de WG « Bestrijding van sociale dumping »	9
2.3.1.	Ontwikkeling van een methodologie en een instrument om balansen te analyseren.....	9
2.3.2.	Ontwikkeling en instelling van een bedrijvenregister	10
2.3.3.	Ontwikkeling van een platform voor uitwisseling van gegevens over overheidsopdrachten.....	11
2.4.	WG vademecum « Sociale clausules ».....	12
2.5.	Opleiding « Bestrijding van sociale dumping bij overheidsopdrachten »	12
2.6.	Diverse activiteiten	13
2.6.1.	Deelname van het Observatorium aan diverse evenementen.....	13
2.6.2.	Repertorium van de rechtspraak	14
3.	Communicatie	14
3.1.	Aan het Observatorium voorbehouden webpagina's van de ESRBHG.....	14
3.2.	Nieuwe publicaties van het Observatorium	14

1. Voorstelling van de opdrachten van het Observatorium

Omdat oneerlijke concurrentie en zwartwerk bij overheidsopdrachten volgens de sociale partners absoluut moeten worden voorkomen, werd binnen de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna ESRBHG genoemd) bij **ordonnantie van 3 april 2014**¹ het Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten opgericht (hierna Observatorium genoemd).

De voornaamste doelstelling van het Observatorium is het bestrijden van sociale dumping² bij overheidsopdrachten. Uit deze doelstelling vloeit een algemene opdracht voort om de aanbestedende overheden³ bij te staan bij het plaatsen van overheidsopdrachten van werken en diensten. Deze algemene opdracht is onderverdeeld in verschillende specifieke opdrachten. Sommige daarvan vloeien voort uit de ordonnantie van 3 april 2014, andere uit de aanbevelingen van de gewestelijke Werkgroep « Bestrijding van sociale dumping » (zie punt 2.3). Deze opdrachten kunnen als volgt worden samengevat :

ALGEMENE OPDRACHT	Helpen bij de administratieve besluitvorming bij overheidsopdrachten voor diensten en werken (klassieke sectoren⁴)	
BIJKOMENDE OPDRACHTEN	Opdrachten die voortvloeien uit de ordonnantie van 3 april 2014	Opdrachten die voortvloeien uit de werkgroep « Bestrijding van sociale dumping »
	<ul style="list-style-type: none"> • Analyseresultaten verstrekken over de ingediende prijzen wanneer de aanbestedende overheid redenen heeft om het abnormaal lage karakter van de prijzen in vraag te stellen. • Adviezen voorbereiden over de invoeging van technische bepalingen in de opdrachtdocumenten⁵ om de toewijzing en uitvoering van overheidsopdrachten te versterken. • Toezicht houden op de prijzen. • Sensibiliseren omtrent en kennis verspreiden over de prijzen en optreden als tussenschakel tussen de aanbestedende overheden en de representatieve organisaties van de privésectoren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Goede praktijken verspreiden via de « Gids van goede praktijken voor overheidsopdrachten ». • Een lijst opmaken van bedrijven, met vermelding van de attesten van goede uitvoering voor alle soorten opdrachten. • Een tool ontwikkelen voor de analyse van de financiële en economische situatie van de bedrijven om de Brusselse aanbestedende overheden een hoogwaardige bijkomende dienst te verlenen in het kader van overheidsopdrachten. • Een platform ontwikkelen voor gegevensuitwisseling bij overheidsopdrachten.

¹ [Ordonnantie van 3 april 2014](#) houdende oprichting van een Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten binnen de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

² Het begrip sociale dumping betreft een brede waaier van bedrieglijke praktijken evenals omzeiling van de wetgeving die oneerlijke concurrentie mogelijk maken doordat de arbeids- en werkingskosten op een onwettige manier heel laag worden gehouden.

³ Wettelijke term die de openbare aankopers aanduidt.

⁴ De aanbestedende overheden bedoeld in artikel 2, 1° van de wet van 17 juni 2016 betreffende de overheidsopdrachten die niet de activiteiten uitoefenen die zijn bedoeld in de artikelen 96 tot 102 van deze wet (gas, elektriciteit, water, vervoer, havens, luchthavens en postdiensten).

⁵ De opdrachtdocumenten zijn de documenten die van toepassing zijn op overheidsopdrachten, die worden verstrekt door de inschrijver of waarnaar hij verwijst (aankondiging van opdracht, bestek, enz.).

De opdrachten van het Observatorium situeren zich dus in het algemene kader van de bestrijding van sociale dumping. Abnormaal lage prijzen kunnen wijzen op dit fenomeen. Sociale dumping vormt een belangrijk probleem voor het Brussels Gewest. De sociale gesprekspartners hebben de Regering meermaals bewust trachten te maken van de negatieve gevolgen van dit fenomeen voor de economie. Het leidt immers tot oneerlijke concurrentie en banenverlies.

Het Observatorium stelt zich tot doel om de gewestelijke openbare aankopers te begeleiden bij de plaatsing van hun overheidsopdrachten. Het focust daarbij op abnormaal lage prijzen om de risico's van sociale dumping en oneerlijke en bedrieglijke praktijken bij de overheidsopdrachten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot een minimum te beperken.

Voor de vervulling van deze opdrachten werkte het Observatorium in 2019 aan verschillende acties die zijn onderverdeeld in 6 activiteiten (de activiteiten die in de figuur zijn opgenomen, worden later gedetailleerd) :

Figuur 1- Activiteiten van het Observatorium

2. Opdrachten en activiteiten van het Observatorium

2.1. Antwoorden op individuele vragen om adviezen en aanbevelingen van aanbestedende overheden

Eén van de belangrijkste activiteiten van het Observatorium is het analyseren, op vraag van de aanbestedende overheden, van de prijzen of de kosten en van de verantwoordingen ervan door één of meerdere inschrijvers bij overheidsopdrachten wanneer het vermoeden bestaat dat de prijzen abnormaal laag zijn.

Deze analyse wordt bezorgd aan de aanbestedende overheden die zich tot het Observatorium wenden in het kader van de procedure voor prijs- en kostencontrole van de artikelen 33, 35 en 36 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 betreffende de plaatsing van overheidsopdrachten in de klassieke sectoren⁶. Het Observatorium brengt zijn advies uit aan de openbare aankoper wanneer deze laatste verschillende formaliteiten heeft vervuld om na te gaan of de prijzen of kosten waarmee hij wordt geconfronteerd normaal zijn. De aanbestedende overheid gaat dus eerst over tot de controle van de prijzen van de offertes die haar worden bezorgd. Wanneer zij vermoedt dat één of meerdere prijzen abnormaal laag zijn, dient ze die te onderzoeken en de betrokken economische operatoren te vragen om hun prijzen te verantwoorden of om alle nodige informatie te verstrekken. Nadat de openbare aankoper deze verantwoordingen heeft onderzocht en van mening is dat ze onvoldoende zijn om het normale karakter van de prijs in kwestie aan te tonen, kan hij zich tot het Observatorium wenden om zijn advies te vragen over de opgegeven prijzen, kosten en verantwoordingen.

In het kader van deze activiteit kon het Observatorium, bij het uitbrengen van adviezen en aanbevelingen, de methodes toepassen die eind 2014 bij de definitieve oprichting werden ontwikkeld.

Na onderzoekswerk en gegevensverzameling heeft het Observatorium twee methodes voor het analyseren van prijzen⁷ uitgewerkt :

- ontleding van de prijs in zijn verschillende posten ;
- vergelijking met historische gegevens.

De adviezen die het Observatorium uitbrengt in het kader van prijscontrole, vergen heel vaak een aanpak waarbij zeer uiteenlopende aspecten in aanmerking worden genomen. Het Observatorium ontwikkelde daarvoor een mechanisme voor de ontleding van de prijzen die worden opgegeven door de inschrijver(s).

Oorspronkelijk was deze « prijsontleding » bedoeld om te verhelpen aan het oorspronkelijke gebrek aan gegevens waarmee de opgegeven prijzen kunnen worden vergeleken en aan de moeilijkheden bij het aanleggen van databanken⁸. De prijs van de prestatie wordt ontleed in zijn verschillende posten. Of de verschillende dimensies van de prijs realistisch zijn, wordt beoordeeld door alle elementen te vergelijken met bestaande minima/referenties, zoals brutolonen, premies, vergoedingen en loontoeslagen (vastgelegd in de CAO's⁹), enz.

Vanwege het overwegende aandeel van de arbeidskrachten in sommige sectoren wordt aan dit aspect ruim aandacht geschonken, vooral aan het brutoloon en, in de mate van het mogelijke, aan de

⁶ Koninklijk besluit van 18 april 2017 betreffende de plaatsing van overheidsopdrachten in de klassieke sectoren, *B.S.*, 9 mei 2017, p. 55345.

⁷ Deze methodes worden in detail beschreven in het [jaarverslag 2015 van het Observatorium](#).

⁸ De opmaak van databanken veronderstelt eerst de opmaak van typebestekken en de uitwerking van gestandaardiseerde posten, en vervolgens de uitwerking van een gegevensverzamelingsstelsel. Omdat deze voorwaarden niet vervuld zijn op gewestelijk niveau, wordt deze aanpak momenteel niet toegepast.

⁹ Collectieve arbeidsovereenkomsten.

verschillende lasten. Het Observatorium heeft ook aan middelen om de kosten te verminderen, zoals het Activaplan, gewerkt.

Ten slotte verstrekt het Observatorium op verzoek ook geïndividualiseerde aanbevelingen rond diverse thema's die hoofdzakelijk verband houden met de prijzen (prijscntroleprocedures, prijsherzieningsformules, enz.).

In 2019 heeft het Observatorium verschillende vragen van aanbestedende overheden beantwoord. Deze hadden betrekking op :

- adviesaanvragen over offertes en prijsverantwoordingen (in het kader van de ordonnantie van 3 april 2014) ;
- aanvragen tot opmerkingen inzake prijzen en inzake informatie over en rechtvaardigingen van prijzen (uitgebracht buiten de toepassing van de ordonnantie van 3 april 2014 om¹⁰) ;
- diverse aanvragen (opdrachtdocumenten, inhoud van cao's, enz.).

In 2019 heeft het Observatorium 13 aanvragen van aanbestedende overheden beantwoord (8 vanwege de GOB¹¹ of van ION's¹², 5 van gemeenten of andere openbare aankopers).

2.2. Ontwikkeling van expertise en specifieke kennis over de activiteitensectoren

2.2.1. Werkwijze

Sinds zijn oprichting heeft het Observatorium een aanpak ontwikkeld waarbij zoveel mogelijk informatie wordt verzameld bij actoren van de verschillende economische sectoren. Het Observatorium verwerft daarmee een specifieke kennis, zodat het de aanbestedende overheden relevant advies kan verstrekken bij het plaatsen van overheidsopdrachten.

Dankzij onderzoekswerk kon het Observatorium methodes voor prijsonderzoek ontwikkelen die nuttig kunnen zijn bij het uitbrengen van advies, en suggesties verzamelen voor de verbetering van de opdrachtdocumenten.

De opdracht van het Observatorium is beperkt tot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het gaat praten met bedrijven die aanwezig zijn in Brussel, maar ook met bedrijven die in Brussel actief zijn maar in een ander Gewest van het land gevestigd zijn.

Omdat het Observatorium zich vooral tot doel stelt om sociale dumping te bestrijden, wordt voorrang gegeven aan sectoren met veel arbeidskrachten en/of fraudegevoelige sectoren.

Naarmate dit onderzoekswerk vordert, heeft het Observatorium de grondslagen gelegd van een werkmethode die het systematisch toepast bij het onderzoek van elke nieuwe sector. Naast het opzoeken van documentatie (toepasbare CAO's, enz.) bestaat deze methode in het ontmoeten van zoveel mogelijk actoren (federaties, bedrijven, vakbondsorganisaties) die vragen krijgen over de reglementaire verplichtingen van de sector, de potentiële verbeteringen van de opdrachtdocumenten, de componenten van de verkoopprijzen, enz.

Via deze ontmoetingen wordt zoveel mogelijk informatie verzameld die aan de Brusselse aanbestedende overheden wordt bekendgemaakt via :

¹⁰ Bijvoorbeeld een aanvraag vanwege een gemeente of een politiezone.

¹¹ Gewestelijke Overheidsdienst Brussel.

¹² Instellingen van Openbaar Nut.

- technische nota's en syntheses (bv. samenvatting van de belangrijkste gegevens van de CAO's over de functies, lonen, premies, enz.) ;
- specifieke aanbevelingen voor de sector (technische specificaties, voorbeelden van selectiecriteria, gunningscriteria, enz.) ;
- in voorkomend geval, een typebestek¹³.

Naarmate de werkzaamheden vorderen, worden deze documenten ter beschikking gesteld via de [aan het Observatorium voorbehouden webpagina's van de ESRBHG](#).

Via deze gesprekken wil men ook per sector de meest relevante variabelen bij de prijsbepaling identificeren. Deze variabelen worden opgenomen in de lijst van suggesties van het Observatorium voor de verbetering van de bestekken (onder de noemer « Gestandaardiseerde posten ») met tot doel :

- de bedrijven de nodige informatie ter beschikking te stellen om zo nauwkeurig mogelijk te beantwoorden aan de offerte ;
- voor de Brusselse openbare aankopers gemeenschappelijke posten te ontwikkelen om op termijn een databank van vergelijkbare prijzen op te maken.

Nadat eerder al de sector van de schoonmaak, bewaking, catering en drukkerij werden geanalyseerd, heeft het Observatorium in 2019 rond de volgende sectoren gewerkt : informatica, personenvervoer, bouwwezen en tuinbouw.

2.2.2. Informaticasector

2.2.2.1. Actoren van de informaticasector

In 2019 heeft het Observatorium zijn onderzoekswerk in de informaticasector, dat in 2018 werd aangevat, met een ontmoeting met 5 bedrijven en 3 vakbondsorganisaties afgerond.

2.2.2.2. Onderzoek van januari 2019 tot mei 2019

Uit de gesprekken met de actoren van de sector heeft het Observatorium kunnen vaststellen dat overheidsopdrachten voor informaticadiensten zeer brede werkerreinen bestrijken, waarbij een beroep op zeer diverse expertises wordt gedaan.

Bovendien heeft de informaticasector ook andere bijzonderheden : voortdurende technologische evolutie, frequente prijsschommelingen (bijvoorbeeld als gevolg van de technologische evolutie, vraag en aanbod van bepaalde gespecialiseerde informaticaprofielen), enz. Deze bijzonderheden houden voor de aanbestedende overheid een complexiteit in de definitie van de behoefte en de raming van de opdracht in.

2.2.2.3. Denkplaatjes ter verbetering van de opdrachtdocumenten voor informaticadiensten

Ingevolge de voormelde raadplegingen heeft het Observatorium aanbevelingen opgesteld die specifiek betrekking hebben op de informatica-opdrachten. Deze zijn in samenvattende documenten samengebracht. Het betreft :

¹³De kenmerken en de vele technische specificaties van bepaalde soorten opdrachten kunnen niet systematisch in een typebestek worden samengevat. In dat geval maakt het Observatorium een technische nota op met een aantal aanbevelingen die specifiek zijn voor de sector.

- een nota met voorstellen voor verbeteringen die bij actoren van de sector werden ingewonnen ;
- een samenvattend document van het Paritair Comité 200.

Deze documenten zijn beschikbaar op de [aan het Observatorium voorbehouden webpagina's van de ESRBHG](#).

2.2.3. Sector van het personenvervoer

In 2019 heeft het Observatorium zijn onderzoeks- en opzoekingswerk met betrekking tot de sector van het personenvervoer afgerond.

Ter afsluiting van deze werkzaamheden werden er technische documenten voor de openbare aankopers opgesteld :

- een nota met specifieke aanbevelingen ;
- een samenvattende nota betreffende het Paritair Comité 140.

Deze documenten werden beschikbaar gesteld op de [aan het Observatorium voorbehouden webpagina's van de ESRBHG](#).

2.2.4. Tuinbouwsector - onderhoud van parken, tuinen en groene ruimten

2.2.4.1. Actoren van de tuinbouwsector - onderhoud van parken, tuinen en groene ruimten

In 2019 heeft het Observatorium gesprekken aangevat met verschillende actoren uit de tuinbouwsector, en meer in het bijzonder met deze die werkzaam zijn in het onderhoud van parken, tuinen en groene ruimten, door 1 federatie en 9 bedrijven te ontmoeten. Gelijktijdig met deze gesprekken heeft het Observatorium documentair onderzoek verricht om de resultaten van de onderzoeken op het terrein te vervolledigen.

2.2.4.2. Opstelling van samenvattende documenten

Teneinde de ingezamelde informatie samen te brengen, worden er samenvattende documenten opgesteld. Het betreft :

- een nota met specifieke aanbevelingen ;
- een samenvattende nota betreffende het Paritair Comité 145.

Deze documenten zullen binnenkort beschikbaar zijn op de [aan het Observatorium voorbehouden webpagina's van de ESRBHG](#).

2.2.5. Sector van het bouwwezen

In 2019 is het Observatorium begonnen met een inhoudelijk werk op het gebied van het bouwwezen door verschillende belangrijke actoren van de sector te ontmoeten : 9 aanbestedende overheden die talrijke opdrachten voor werken plaatsen, 2 vakbonden en 1 federatie.

Het doel van deze ontmoetingen is om zoveel mogelijk informatie over prijscomponenten, specifieke kenmerken van de sector en elementen van de lastenboeken uit te wisselen en in te zamelen.

Het Observatorium zal dit onderzoekswerk in 2020 voortzetten.

2.3. Uitvoering van de opdrachten van de WG « Bestrijding van sociale dumping »

In 2016 werd een gewestelijke werkgroep « Bestrijding van sociale dumping » (hierna WG « Dumping » genoemd) opgericht bij beslissing van de Brusselse Regering betreffende de omzetting van Richtlijn 2014/24/EU betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en de bestrijding van sociale dumping. De werkgroep werd samengesteld uit de leden van het Stuurcomité van Doelstelling 8 - Pijler 2 van de Strategie GO4 Brussels 2025 (ministeriële Kabinetten, betrokken Besturen, Voorzitter van de ESRBHG). Daarbij voegden zich het Observatorium en deskundigen van Brussel Plaatselijke Besturen, het algemeen secretariaat van de GOB, de sociale partners en andere organisaties, afhankelijk van de aangehaalde thema's.

De WG « Dumping » kreeg de opdracht om de Regering en de sociale partners een aantal denkpistes voor te stellen, of aanbevelingen te doen om sociale dumping te bestrijden. Op de Sociale top tussen de Regering en de sociale partners in september 2017 werd de verwezenlijking van de aanbevelingen van de WG « Dumping » uitgeroepen tot een prioriteit voor 2018.

Wat de opdrachten betreft die uit deze aanbevelingen voortvloeien en waarvan de uitvoering onder de verantwoordelijkheid van het Observatorium valt, worden de realisaties van 2019 in de volgende punten beschreven.

2.3.1. Ontwikkeling van een methodologie en een instrument om balansen te analyseren

Ingevolge de werkzaamheden van de WG « Dumping » heeft het Observatorium de opdracht gekregen om de goede uitvoering van overheidsopdrachten te bevorderen door de Brusselse openbare aankopers te helpen om zich ervan te verzekeren dat deze opdrachten worden gegund aan bedrijven die economisch en financieel in staat zijn om de goede uitvoering ervan te waarborgen.

In het algemeen heeft deze opdracht tot doel de Brusselse aanbestedende overheden individueel te helpen bij het nemen van administratieve beslissingen inzake het analyseren van de economische en financiële draagkracht van ondernemingen die op hun overheidsopdrachten inschrijven.

In het kader van deze opdracht is het Observatorium belast met het :

- ontwikkelen van een methodologie om de economische en financiële situatie van bedrijven te analyseren ;
- instellen van een instrument waarmee deze analyse kan worden uitgevoerd.

In de praktijk zou deze opdracht inzake analyse van de economische en financiële draagkracht van bedrijven die op een overheidsopdracht inschrijven zich op de volgende wijze moeten vertalen :

- op verzoek van de aanbestedende overheid zal het Observatorium algemene aanbevelingen voorbereiden en formuleren aangaande de opname in het lastenboek van kwalitatieve selectiecriteria met betrekking tot de economische en financiële draagkracht ;
- tijdens de analyse van de offertes door de aanbestedende overheid zal het Observatorium een advies uitbrengen betreffende de controle van de economische en financiële draagkracht van de inschrijvers, rekening houdend met de kwalitatieve selectiecriteria die in de opdrachtdocumenten zijn voorzien.

In 2019 heeft het Observatorium het volgende verkregen :

- De juridische bekrachtiging van de methodologie die het heeft ontwikkeld om de economische en financiële situatie van ondernemingen die op overheidsopdrachten inschrijven, te beoordelen.

Deze methodologie bestaat erin om de bij de NBB¹⁴ ingediende balansen te analyseren aan de hand van precieze criteria en ratio's die aan de betrokken overheidsopdracht kunnen worden aangepast.

- De economische en financiële informatie van de bedrijven die nodig is voor de toepassing van deze methodologie, via de Extract-applicatie van de NBB.

2.3.2. Ontwikkeling en instelling van een bedrijvenregister

2.3.2.1. Context en doelstellingen

Eén van de andere maatregelen die naar aanleiding van de werkzaamheden van de WG « Dumping » werden genomen, is de ontwikkeling van een bedrijvenregister binnen het Observatorium.

Deze dienst die werd ontwikkeld voor zowel aanbestedende overheden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als voor economische operatoren die willen deelnemen aan Brusselse overheidsopdrachten, is bedoeld de openbare aankopers van het Gewest gemakkelijker in contact te brengen met bedrijven die in Brussel werkzaam zijn en die aan specifieke overheidsopdrachten willen deelnemen (het register is niet bedoeld om alle opdrachten bekend te maken en focust vooral op prospectie in het kader van overheidsopdrachten zonder bekendmaking).

Behalve een databank van bedrijven, zal het repertorium ook informatie bevatten over de uitvoering van overheidsopdrachten, en met name de attesten/certificaten van goede uitvoering. De idee is dat de aanbestedende overheden die bedrijven kunnen identificeren die kwaliteitsprestaties hebben verricht.

Het register streeft dus een dubbel doel na :

- het aantal opdrachten voor bedrijven uitbreiden door een grondigere kennis van de opdrachtgevers en de economische operatoren van bepaalde opdrachten te bevorderen ;
- de aanbestedende overheden die op zoek zijn naar dienstverleners informeren over de kwaliteit van de prestaties van de economische operatoren aan de hand van de raadpleging van de attesten/certificaten van goede uitvoering die door andere Brusselse aanbestedende overheden werden verstrekt.

2.3.2.2. Voltooiing en lancering van het register

In 2019 heeft het Observatorium de ontwikkeling van het [bedrijvenregister](#) voltooid. Dit register werd tijdens de zomermaanden online geplaatst.

Deze dienst neemt de vorm aan van een internetplatform op de webpagina's van het Observatorium. Alle Brusselse aanbestedende overheden en alle economische operatoren die in het register willen worden opgenomen, kunnen er via een online formulier vrij op inschrijven.

De toegang tot de informatie van het register is deels publiek en deels voorbehouden voor de aanbestedende overheden. De informatie die via het register ter beschikking wordt gesteld, bestaat uit :

¹⁴ Nationale Bank van België.

- Voor het publieke gedeelte :
 - o een lijst van de bedrijven, ingedeeld per soort prestaties die zij voor de Brusselse aanbestedende overheden verrichten of wensen te verrichten ;
 - o een lijst van de Brusselse aanbestedende overheden, aangevuld met de soorten opdrachten die zij plaatsen en waarvoor zij regelmatig op zoek gaan naar inschrijvers.
- Voor het privégedeelte dat uitsluitend beschikbaar is voor de aanbestedende overheden : de lijst van de bedrijven, aangevuld met verschillende nuttige vermeldingen of documenten die voor sommige nog moeten worden bepaald (attesten van uitvoering, enz.).

Het gebruik van het register is uiteraard facultatief. Het betreft een bijkomende dienst die de aanbestedende overheden niet ontslaat van hun verplichting om de principes van de overheidsopdrachten te respecteren.

Concreet zal het bedrijvenregister bestaan uit :

- een inschrijvingsformulier voor de economische operatoren ;
- een inschrijvingsformulier voor de Brusselse aanbestedende overheden ;
- een pagina voor het raadplegen van het bedrijvenregister (zoeken op een trefwoord dat verwijst naar de activiteitensector die/het prestatietype dat de economische operatoren bij hun inschrijving hebben ingevuld) ; een deel van de informatie is vrij beschikbaar, een ander deel is uitsluitend voorbehouden voor de geregistreerde en verbonden aanbestedende overheden ;
- een pagina met de lijst van de Brusselse aanbestedende overheden en de soorten opdrachten die zij plaatsen, zoals ze in het inschrijvingsformulier worden ingevuld. Deze informatie is vrij toegankelijk en dus beschikbaar voor alle economische operatoren.

Om de zichtbaarheid van het register te verzekeren, heeft het Observatorium gewerkt aan de realisatie van verschillende communicatie-acties door :

- het versturen van e-mails en brieven (Brusselse openbare aankopers, bedrijvenfederaties, enz.) ;
- het opstellen van artikels (Tijdschrift van de ESRBHG, Tijdschrift van de Confederatie Bouw, Brussel Metropool) en nieuwsbrieven (ESRBHG, SAW-B) ;
- mondelinge uiteenzettingen (BECI, Werk- en Informatiegroep Overheidsopdrachten, Brussels Netwerk van gewestelijke openbare aankopers).

Deze communicatie-acties zullen in 2020 worden voortgezet.

Op 31 december 2019 telde het register al in het totaal 118 inschrijvingen (zowel aankopers als bedrijven).

2.3.3. Ontwikkeling van een platform voor uitwisseling van gegevens over overheidsopdrachten

Naast de bovengenoemde opdrachten heeft het Observatorium ook de taak gekregen om een platform voor de uitwisseling van gegevens over overheidsopdrachten op te zetten.

Het doel is het tot stand brengen van samenwerkingen tussen diensten die gespecialiseerd zijn in overheidsopdrachten op het gewestelijk, federaal en gemeenschapsniveau, zo nodig door het creëren van een netwerk van Observatoria binnen elke entiteit, of door het opstarten van projecten voor de uitwisseling van gegevens over overheidsopdrachten.

Met het oog hierop heeft het Observatorium in oktober een ontmoeting gehad met het Waalse Observatorium voor Overheidsopdrachten, dat in 2019 werd opgericht.

2.4. WG vademecum « Sociale clausules »

Op 1 januari 2019 is de omzendbrief van 19 juli 2018 betreffende de verplichting om sociale clausules op te nemen in de gewestelijke overheidsopdrachten in werking getreden.

Deze omzendbrief is van toepassing op de gewestelijke entiteiten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en legt de opname van sociale clausules op in alle opdrachten voor werken, waarvan het geraamde bedrag hoger is dan 750.000 €, excl. BTW en bij opdrachten voor diensten hoger ligt dan vastgestelde grens voor Europese bekendmaking, op voorwaarde dat de uitvoeringsduur van de opdracht 60 kalenderdagen of meer bedraagt. De opname van sociale clausules is bedoeld om de doelstellingen op het vlak van opleiding en inschakeling van de doelgroepen uit het tewerkstellingsbeleid van het Gewest te behalen.

Om de uitvoering van deze omzendbrief te ondersteunen, wordt er momenteel een vademecum opgesteld dat het resultaat is van de samenwerking tussen verschillende actoren.

Naar aanleiding van de bijdrage die de ESRBHG op 2 juli 2018¹⁵ heeft aangenomen en waarin hij vroeg om de beroepssectoren bij de werkzaamheden in verband met dit vademecum te betrekken, zijn er immers in de ESRBHG werkgroepen bijeengekomen. Deze bestonden met name uit sociale partners van verschillende sectoren (bouw, schoonmaak, ICT, veiligheid en horeca/catering) en formuleerden aandachtspunten en specifieke aanbevelingen teneinde te komen tot functionele sociale clausules, die zijn aangepast aan de realiteit van elke sector en die rekening houden met de behoeften van deze sectoren.

Naast de sociale partners van de bovenvermelde sectoren nemen ook vertegenwoordigers van de ministeriële Kabinetten, leden en deskundigen van de ESRBHG en van de betrokken Besturen (Actiris, Brussel Plaatselijke Besturen, Bruxelles Formation) deel aan de werkzaamheden.

Het Observatorium werkt mee aan de opstelling van het vademecum « Sociale clausules » door een rol te spelen bij de coördinatie van de werkzaamheden van de sectorale sociale partners, alsook bij een meer algemene taak van administratieve en logistieke ondersteuning van de werkzaamheden (met name door te zorgen voor het secretariaat van de vergaderingen), in samenwerking met het Secretariaat van de ESRBHG.

2.5. Opleiding « Bestrijding van sociale dumping bij overheidsopdrachten »

In 2019 heeft het Observatorium een partnerschapsovereenkomst gesloten met de Gewestelijke School voor Openbaar Bestuur (GSOB) om de module « Controle van abnormaal lage prijzen » van de opleiding « Bestrijding van sociale dumping bij overheidsopdrachten » te ontwerpen, voor te bereiden en uit te voeren.

In december 2019 werd een eerste opleidingssessie gehouden voor ambtenaren van de Brusselse lokale en gewestelijke Besturen die overheidsopdrachten plaatsen (aanbestedende overheden van alle diensten die gevoelig zijn voor sociale fraude, centrale aankoopdiensten, juridische diensten) en die toezicht houden op de goede uitvoering van de opdracht vanuit juridisch oogpunt, alsook voor

¹⁵ [B-2018-006-ESR](#).

schepen en afdelingshoofden van fraudegevoelige sectoren.

Naast de uitvoering van bovengenoemde opleidingsmodule heeft het Observatorium in dit verband verschillende documenten voor de deelnemers opgesteld :

- een interne nota betreffende de controle van prijzen of kosten ;
- een samenvatting van deze nota ;
- een schema betreffende de fases voor de controle van prijzen of kosten.

In 2020 zijn er nog twee sessies gepland.

2.6. Diverse activiteiten

2.6.1. Deelname van het Observatorium aan diverse evenementen

In 2019 heeft het Observatorium zijn expertise meermaals ter beschikking gesteld van verschillende doelgroepen. Het heeft immers meegewerkt aan workshops en vergaderingen om zo zijn ervaringen te delen, zijn werkzaamheden voor te stellen, zijn kennis door te geven en/of het netwerk van openbare aankopers te bevorderen :

- **Brussels Netwerk van gewestelijke openbare aankopers**

Het Brussels Netwerk van gewestelijke openbare aankopers is een werkgroep rond het thema overheidsopdrachten, die gewestelijke actoren verenigt. Het belangrijkste doel bestaat erin om goede praktijken, kennis en ervaringen uit te wisselen in het kader van de wettelijke voorschriften en de behandeling van de dossiers van overheidsopdrachten.

De doelstellingen zijn :

- organisatie van dialogen rond actuele onderwerpen inzake overheidsopdrachten ;
- oprichting van een netwerk van aankopers ;
- uitwisseling van goede praktijken ;
- delen van ervaringen, besprekingen van praktijkgevallen met andere collega's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ;
- delen van documentmodellen ;
- centralisatie van bepaalde opdrachten ;
- tussenkomst van deskundigen over welbepaalde onderwerpen.

Het Observatorium heeft meegewerkt aan de oprichting van het Netwerk en is lid van het coördinatiecomité.

In 2019 heeft het Observatorium in het kader van het Netwerk workshops geleid en/of georganiseerd over :

- de procedure voor de controle van prijzen of kosten ;
- de vorderingen en toeslagen van ondernemers bij de uitvoering van een overheidsopdracht voor werken.

Zoals hiervoor vermeld (zie punt 2.3.2. - Ontwikkeling en instelling van een bedrijvenregister), heeft het Observatorium zich ook verlaten op het Netwerk om over de instelling van het bedrijvenregister te communiceren.

- **Comité Schoonmaak van de ACLVB¹⁶**

In april 2019 werd het Observatorium verzocht om zijn opdrachten en werkzaamheden rond de schoonmaaksector in het kader van een Comité Schoonmaak van de ACLVB uiteen te zetten.

2.6.2. Repertorium van de rechtspraak

Met het oog op de ontwikkeling van een expertise met betrekking tot de opdrachten die het Observatorium zijn toegewezen, blijft het zijn repertorium van de rechtspraak uitbreiden. Het doel van dit repertorium is om het Observatorium te voorzien van juridische argumenten om op verzoeken van aanbestedende overheden te kunnen reageren.

3. Communicatie

3.1. Aan het Observatorium voorbehouden webpagina's van de ESRBHG

[De aan het Observatorium voorbehouden webpagina's van de ESRBHG](#) vormen zowel het uitstalraam van de activiteiten van het Observatorium als het contactpunt van het Observatorium. Men vindt er onder meer een voorstelling van de dienst en de ordonnantie van 3 april 2014 houdende oprichting van het Observatorium terug.

De aanbestedende overheden vinden op deze pagina's ook verschillende nuttige documenten terug, die het Observatorium publiceert :

- typebestekken ;
- technische en samenvattende nota's specifiek voor de onderzochte sectoren ;
- invoerformulieren van het Observatorium ;
- « [Gids van goede praktijken voor overheidsopdrachten](#) » ;
- jaarverslagen.

Tot slot herbergen deze pagina's het [bedrijvenregister](#) (zie punt 2.3.2.).

3.2. Nieuwe publicaties van het Observatorium

In 2019 heeft het Observatorium nieuwe publicaties beschikbaar gesteld op de [aan het Observatorium voorbehouden webpagina's van de ESRBHG](#).

¹⁶ Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België.

* Jaarverslag 2018

Het Jaarverslag van het Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten bevat alle activiteiten die in 2018 werden uitgeoefend.

* Andere nuttige documenten

In 2019 heeft het Observatorium verschillende documenten ter beschikking gesteld van de aanbestedende overheden.

▪ Informaticediensten :

- specifieke aanbevelingen inzake overheidsopdrachten voor informaticadiensten ;
- samenvatting van het Paritair Comité 200.

▪ Diensten van personenvervoer :

- specifieke aanbevelingen inzake overheidsopdrachten voor diensten van personenvervoer ;
- samenvatting van het Paritair Comité 140.